Dosarul nr. 1-24032560-05-21rji-05062024

Judecătoria Cahul, sediul central
Judecător Turculeț Leonid

D E C I Z I E
în numele Legii

21 octombrie 2024 mun. Cahul

Colegiul judiciar al Curții de Apel Cahul
În componența:
Președintele ședinței de judecată, judecător Movilă Vitalie,
Judecătorii Pilipenco Serghei și Dvurecenschii Evghenii,

judecând fără prezența părților, recursul ordinar declarat de către Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul împotriva încheierii Judecătoriei Cahul, sediul central din 15 mai 2024, pronunțată în cauza la plângerea depusă de **Chelea Veaceslav *****, a.n.*******, împotriva Administrației Penitenciarului nr. 5 Cahul referitor la condițiile precare de detenție, care afectează grav drepturile sale

C O N S T A T Ă :

Chelea Veaceslav a depus în instanța de judecată *plîngerea* împotriva Administrației Penitenciarului nr. 5 Cahul referitor la condițiile precare de detenție, care afectează grav drepturile sale.

Prin *încheierea Judecătoriei Cahul, sediul central din 15 mai 2024* a fost admisă plângerea depusă, fiind constatată deținerea lui Chelea Veaceslav în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 5 Cahul, în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 5 Cahul, pentru perioada 25.05.2022-15.05.2024 pentru 722 zile. Fiind dispusă reducerea pedepsei neexecutate a lui Chelea Veaceslav în baza încheierii din 24 mai 2022 pentru condiții precare de detenție în calitate de prevenit, calculând 02 zile de închisoare pentru 01 zi de arest preventiv, ceea ce constituie 346 zile. La fel, a fost dispusă reducerea pedepsei neexecutate a lui Chelea Veaceslav pentru condiții precare de detenție în calitate de condamnat în baza încheierii din 24.05.2022 și în baza încheierii actuale, calculând 02 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, ceea ce constituie prin rotunjire 241 zile, iar în total termenul pedepsei stabilite lui Chelea Veaceslav, a fost redus cu 587 zile. De asemenea, a fost obligată administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție în privința condamnatului Chelea Veaceslav în termen de 15 zile, cu informarea instanței de judecată despre măsurile întreprinse.

În dezacord cu această încheiere, Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul a depus *cererea de recurs*, prin care a solicitat admiterea recursului,

casarea încheierii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de respingere a plângerii depuse de Chelea Veaceslav.

Menționându-se că, consideră soluția instanței de fond neîntemeiată și pasibilă casării și așa cum, nu au recepționat încheierea motivată, motivele de fapt și de drept în susținerea recursului, indicând că, vor fi expuse într-o cerere adăugătoare după recepționarea încheierii motivate.

În drept, cererea de recurs este întemeiată pe prevederile art. 3 CEDO, art. 305 alin. (8), art. 385, art. 437 alin. (1), pct. 4), art. 438, art. 473^4 alin. (9) Cod de procedură penală.

Procedura de înștiințare a părților a fost executată integral.

Totodată, este de menționat faptul că, părților le-a fost expediată cererea de recurs menționată și prin înștiințarea nr. 5165 din 20 iunie 2024 le-a fost comunicat despre necesitatea prezentării până la data de 09 septembrie 2024 a referinței. Astfel, la data de 24 iunie 2024 avocatul Covaliov Vitali în interesele lui Chelea Veaceslav a depus referința, prin care a solicitat respingerea recursului depus și menținerea încheierii contestate, care este întemeiată și motivată.

Verificând argumentele recursului declarat, colegiul judiciar consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul, cu menținerea încheierii Judecătoriei Cahul, sediul central din 15 mai 2024, din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 473^4 Cod de procedură penală *„(9) Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 15 zile de la data pronunţării, prin intermediul instanţei de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanţei de judecată se execută în condiţiile prevăzute de Codul de executare”*.

La caz, se constată că încheierea Judecătoriei Cahul, sediul central a fost pronunțată la data de 15 mai 2024, iar cererea de recurs a fost depusă de Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul tot la data de 16 mai 2024, prin urmare se constată că, recursul este depus fără omiterea termenului prevăzut de lege.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod de procedură penală, *„judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă, recursul este nefondat”*.

Potrivit art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, *„judecând recursul, instanța verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului*

din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs”.

Este de menționat că, Chelea Veaceslav a depus în instanța de judecată plângerea împotriva Administrației Penitenciarului nr. 5 Cahul referitor la condițiile precare de detenție, care afectează grav drepturile sale. Și, prin încheierea Judecătoriei Cahul, sediul central din 15 mai 2024 a fost admisă plângerea depusă, fiind constatată deținerea lui Chelea Veaceslav în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 5 Cahul, în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 5 Cahul, pentru perioada 25.05.2022-15.05.2024 pentru 722 zile. Fiind dispusă reducerea pedepsei neexecutate a lui Chelea Veaceslav în baza încheierii din 24 mai 2022 pentru condiții precare de detenție în calitate de prevenit, calculând 02 zile de închisoare pentru 01 zi de arest preventiv, ceea ce constituie 346 zile. La fel, a fost dispusă reducerea pedepsei neexecutate a lui Chelea Veaceslav pentru condiții precare de detenție în calitate de condamnat în baza încheierii din 24.05.2022 și în baza încheierii actuale, calculând 02 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, ceea ce constituie prin rotunjire 241 zile, iar în total termenul pedepsei stabilite lui Chelea Veaceslav, a fost redus cu 587 zile. De asemenea, a fost obligată administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție în privința condamnatului Chelea Veaceslav în termen de 15 zile, cu informarea instanței de judecată despre măsurile întreprinse.

Însă, nefiind de acord cu această încheiere, Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul a depus cererea de recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de respingere a plângerii depuse de Chelea Veaceslav.

La art. 469 alin. (1), pct. 17[1]) Cod de procedură penală, este stipulat că *„la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: constatarea condiţiilor de detenție a condamnaților”*.

Potrivit materialelor cauzei, Chelea Veaceslav a fost reținut la 31.07.2020, ceea ce se desprinde din procesul-verbal de reținere, iar prin sentința Judecătoriei Comrat, sediul central din 01.12.2020, a fost condamnat în baza art. 187 alin. (2), lit. (f) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 05 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Sentință, care a fost casată prin decizia Curții de Apel Comrat din 28.04.2022 şi trimisă cauza la rejudecare.

Astfel, prin sentința Judecătoriei Cahul, sediul central din 27.01.2021, Chelea Veaceslav a fost condamnat în baza art. 188 alin. (2), lit. b), d), f) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoarea pe un termen de 09 ani, cu

executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei, fiind indicat că, este necesar de a-l calcula din data de 27.01.2021. Fiind indicat și faptul că, în termenul pedepselor se computează perioada aflării în stare de arest preventiv de la data de 31.07.2020 până la 27.01.2021. Sentință, care a fost menținută prin decizia Curții de Apel Cahul din 07.12.2021, iar la data de 18.10.2022, decizia dată a fost casată de Curtea Supremă de Justiție, cu dispunerea rejudecării cauzei. Și, prin decizia Curții de Apel Comrat din 16.01.2024 a fost menținută sentința Judecătoriei Cahul, sediul central din 27.01.2021, fără modificări.

Prin încheierea Judecătoriei Cahul, sediul central din 24.05.2022 (plângere împotriva condițiilor de detenție) a fost admisă plângerea condamnatului, fiind constatată deținerea în condiții contrare art. 3 CEDO, în calitate de prevenit în Penitenciarul nr. 5 Cahul, pentru 07.08.2020-26.01.2021, ceea ce constituie 173 zile. Fiind constatată deținerea în condiții contrare art. 3 CEDO în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 5 Cahul pentru perioada 27.01.2021-24.05.2022, ceea ce constituie 483 zile. Astfel, fiind redusă pedeapsa neexecutată pentru condiții precare de detenție în calitate de prevenit, calculând 02 zile de închisoare pentru 01 zi de arest preventiv, ceea ce constituie 346 zile. S-a redus pedeapsa neexecutată a lui Chelea Veaceslav pentru condiții precare de detenție în calitate de condamnat calculând 02 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție, ceea ce constituie 96 zile, astfel încât termenul pedepsei stabilite s-a redus total cu 442 zile din termenul pedepsei neexecutate.

Prin Decizia Curții de Apel Cahul din 26.10.2022 a fost casată parțial încheierea Judecătoriei Cahul, sediul central din 24.05.2022, în partea dispozițiilor cu privire la reducerea pedepsei, în rest în partea constatării condițiilor inumane de detenție în Penitenciarul nr. 5 Cahul, a fost menținută. Începutul executării pedepsei: 31.07.2020, sfârșitul executării pedepsei 30.07.2029.

Este de menționat că, în raportul prezentat de Penitenciarului nr. 5 Cahul nr. 2/907 din 29.03.2024, a fost menționat că, Chelea Veaceslav s-a aflat în condiții de detenție acceptabile şi care corespund minimului de detenție necesar conform condițiilor izolatorului de urmărire penală, fiind deținut în Penitenciarul nr. 5 Cahul în perioada deținerii (după ultima constatare 24.05.2022): 30.11.2021 – până în prezent și anume în celula nr. 38.

Colegiul judiciar ține să menționeze că instanța de fond corect a admis plângerea depusă de Chelea Veaceslav privind condițiile de detenție care afectează grav drepturile sale, din următoarele considerente. Conform art. 3 a Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, *„nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”*.

Mai mult ca atât este de notat că, în cauza CEDO Rezmives și alții contra României din data de 25 aprilie 2017 Curtea notează că încarcerarea nu reprezintă pentru un deținut pierderea drepturilor garantate de Convenție. Articolul 3 impune autorităților o obligație pozitivă de a se asigura ca o persoana este deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, să nu-l supună suferinței ori greutăților de o intensitate care să depășească nivelul inevitabil de suferință inerent în detenție. Iar, potrivit hotărîrii CEDO din 15.10.2013 Segheti contra Republicii Moldova, a fost stabilit că probleme comune în toate penitenciarele de detenție preventivă îndelungată sunt: condițiile igienice rele, accesul limitat la îngrijire medicală și lipsa medicamentelor, precum și riscul de contaminare cu tuberculoză şi alte boli, calitatea proastă şi cantitatea mâncării hranei.

Situația din Penitenciarele din Republica Moldova a fost de multiple ori reținută de organismele naționale cu atribuții în domeniu.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat, în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei (a se vedea cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80). Prin urmare, la analiza condițiilor de cazare a deținutului, instanța de judecată va face trimitere pe lângă actul normativ Codul de Executarea și anume art. 225, precum și la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că ”Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții”.

În cauza Kalashnikov c. Rusiei, precum şi în cauza Ostrovar c. Moldovei, Curtea a constatat, că supraaglomerarea celulelor deja ridică în sine o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenției, în special când ea durează perioade lungi de timp, așa cum se reține în cazul autorului plângerii, care a fost deținut în P-5, 11, 13, 17. E de reținut și faptul, că în cazurile anterioare, în care reclamanții au avut la dispoziție mai puțin de 3 m^2 de spațiu vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenție (Sulejmanovic c. Italiei, 16 iulie 2009, §51; Lind c. Rusiei, 6 decembrie 2007, §59). În partea ce privește relatările petentului privind lipsa condițiilor igienice corespunzătoare, precum și, condițiile sanitare precare în general, supraaglomerarea celulelor, instanța reține că potrivit informațiilor prezentate de către administrația Penitenciarelor cu referire la condițiile de detenție petentul s-a aflat în celule iluminate atât natural prin intermediul geamurilor, cât și artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri. Aerisirea prin celule era asigurată prin intermediul geamului de aerisire. Deținutul a fost asigurat cu minimul general pentru trai (lenjerie de pat și obiecte de primă necesitate).

Totodată, cu referire la starea sanitaro-igienică din penitenciar, în rapoarte s-a făcut trimitere la prestarea serviciilor de deratizare și dezinsectizare cu agenții economici de profil, referindu-se la general, însă instanța de judecată reține că careva schimbării privitor la starea de igienă a celulelor preveniților/condamnaților nu este la nivel, fapt ce în atare situație prin aceste acțiuni se atinge drepturile deținuților la integritatea și sănătatea personală.

Într-o jurisprudență constantă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a statuat cu valoarea de principiu că art.3 din Convenție consfințește una din valorile fundamentale a unei societăți democratice prohibind în termeni absoluți tortura, pedepsele sau tratamentelor inumane ori degradante indiferent de circumstanțe, de comportamentul victimei sau de infracțiunea de săvârșirea căreia este acuzată victima (cauza Labita v. Italia, hotărârea din 06.04.2000, § 119; Ciorap v. Republica Moldova, hotărârea din 19.06.2007, § 62). Totodată, CtEDO a constatat că anumite condiții de trai ale deținuților constituie tratamente inumane și/sau degradante, și anume: suprapopularea din penitenciare – consideră că fiecare deținut trebuie să aibă un spațiu de cel puțin 4 m^2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53), puțin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităților de recreare; lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, §

43-44); lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2006, § 120-121).

Astfel, este de reținut că, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției și că având în vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

La analiza condițiilor de cazare ale deținutului, este necesar de a pune accent și pe stipulările Hotărîrii Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează, că fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții.

Totodată, potrivit rapoartelor Avocatului Poporului realizate până în anul 2017, cele mai importante probleme în penitenciare şi centrele de detenție preventive au fost supraaglomerarea, lipsa de îngrijire medicală, iluminatul necorespunzător, slabă aerisire, mese insuficiente, condiții sanitare şi de igienă precare, efectuarea băilor doar o dată pe săptămână, lipsa spațiilor de uscare a rufelor, lipsa spațiilor amenajate pentru fumători.

Situația din Penitenciarele din R. M. a fost de multiple ori reținută de organismele naționale cu atribuții în domeniu, de notorietate fiind condițiile din *Penitenciarul nr. 5 Cahul*. Deci, referitor la acest penitenciar, conform raportului întocmit de Ombudsman în rezultatul vizitei la Penitenciarul nr. 5 Cahul la 09 iunie 2017, persistă problema spațiilor locative, s-a constatat că deținuții dispun de mai puțin de jumătate din suprafața minimă de 4 m^2 prestabilită de art. 225 alin. (4) Cod de executare și condițiilor igienice precare ce duc la efecte negative asupra condamnaților. Celulele nu sunt dotate cu mobilier necesar pentru păstrarea lucrurilor persoanele. Baia era într-o stare insalubră și neamenajată. Deținuții nu sunt asigurați pe deplin cu plapome, saltele și lenjerie de pat. În cadrul penitenciarului există un deficit de personal de supraveghere, pază și escortă cât și insuficiență de personal medical. În rezultatul vizitei a fost recomandat de a întreprinde măsuri privind adaptarea condițiilor de detenție, conform standardelor în vigoare, de a întreprinde măsuri de repartizare uniformă a persoanelor deținute în penitenciar cu respectarea

standardului de cel puțin 4 m^2, de a asigura deținuții cu plapome, saltele și lenjerie de pat în conformitate cu Codul de executare și Statului executării pedepsei de către condamnați, de a întreprinde măsuri organizatorice privind separarea blocurilor sanitare, inclusiv în vederea asigurării intimității conform prevederilor art. 226 Cod de executare, de a întreprinde măsuri pentru întreținerea băii într-o stare sanitară adecvată și dotarea cabinelor de duș cu pare de duș.

Astfel, este de reținut că, la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar și sistemul de canalizație, cantitatea și calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în majoritatea instituțiilor din sistemul penitenciar din Republica Moldova nu ating un prag minim de suficiență. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat, în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei (a se vedea cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62). Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80). Prin urmare, la analiza condițiilor de cazare a deținutului, instanța de judecată va face trimitere la actul normativ Codul de Executarea și anume art.225, precum și la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că ”Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții”.

De asemenea, este de notat că, conform raportului întocmit de Ombudsman în rezultatul vizitei la Penitenciarul nr. 5 Cahul la 03.09.19 a fost

stabilit următoarele: condițiile materiale de detenție în tot penitenciarul nu corespund standardelor naționale şi internaționale de detenție; Minorii sunt deţinuţi în același bloc cu deținuții majori; Există un număr foarte mare de funcții vacante şi nu există anumite planuri/agende de redresare a acestei situații; Asigurarea cu personal medical a serviciului medical al Penitenciarului nr. 5 este insuficientă, fapt ce influențează calitatea serviciilor medicale dar şi realizarea dreptului la acces pentru deţinuţi; Examinarea medicală la intrare în penitenciar se realizează doar în circa 90% cazuri, respectiv şi documentarea leziunilor corporale ori aplicarea controlului radiologie este inadecvată; Calitatea documentării şi evidența leziunilor corporale se realizează, dar necesită a fi îmbunătățită; Insuficiența spațiilor medicale pentru amplasarea laboratorului clinico-biochimic, izolatorului medical şi staționarului de zi. Asigurarea controlului asupra implementării adecvate a pachetului comprehensiv de servicii prevenire HIV, inclusiv securitatea ocupațională a personalului; Realizarea instruirii teoretico-practice a personalului penitenciar privind securitatea percheziției (inclusiv asigurarea cu setul individual) şi controlul infecției TB; Utilizarea coridorului serviciului medical ca trecere către birourile amplasate la etajul doi a clădirii şi încălcarea regimului sanitaro-igienic in unitate; Examinarea medicală neconfidențială în prezența personalului nemedical şi altor deţinuţi; Examinarea medicală la intrare şi ieșire din instituție se realizează cu deficiențe; Consimțământul informat la examinare medicală nu se perfectează; Deținuții angajați la cantină nu totdeauna sunt examinați medical în corespundere cu cerințele sanitare.

Cu referire la starea sanitaro-igienică din penitenciar, în rapoarte s-a făcut trimitere la prestarea serviciilor de deratizare și dezinsectizare cu agenții economici de profil, referindu-se la general, însă instanța de judecată reține că careva schimbării privitor la starea de igienă a celulelor preveniților/condamnaților nu este la nivel, fapt ce în atare situație prin aceste acțiuni se atinge drepturile deținuților la integritatea și sănătatea personală.

Situație similară fiind descrisă și în rapoartele anterioare realizate în urma vizitelor în Penitenciarul nr. 5 Cahul (din anii 2015-2017 și 2019), nefiind depistată întrunirea condițiilor prevăzute de art. 3 CEDO.

Totodată, reieșind din conținutul Raportului avocatului poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2020, condițiile materiale a persoanelor deținute în Penitenciarul nr. 5 Cahul au fost în general satisfăcătoare, iar problema supraaglomerării nu persistă, însă instanța reține că aprecierea condițiilor materiale și de supraaglomerare în Raportul vizat este dată sub aspectul în general sunt satisfăcătoare, pe când la caz argumentele petiționarului în ceea ce privește deținerea sa în condiții de detenție contrare art.

3 CEDO nu a fost combătută/conform art. 473^3 alin. (2) Cod de procedură penală, or, aprecierea condițiilor de detenție prin prisma art. 3 CEDO, urmează a fi evaluată inclusiv sub aspectul pătrunderii aerului și luminii naturale în celulă, starea igienică-sanitară a celulei, accesul liber la apă, acordarea corespunzătoare a hranei și asistenței medicale, posibilitatea condamnatului să frecventeze diverse cercuri, să folosească biblioteca, timpul său în afara celulei în cazul în care suprafața celulei este mai mică de 4 m^2, per deținut.

Astfel, colegiul judiciar notează că, în speță, fiind prezentat raport de către Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul, s-a indicat că, Chelea Veaceslav s-a aflat în condiții de detenție acceptabile şi care corespund minimului condițiilor de detenție (f.d.11-51).

Colegiul judiciar notează că, punând accent pe materialele cauzei, inclusiv raportul prezentat de Penitenciarul nr. 5 Cahul, cât și pe faptul că, potrivit rapoartelor CPT și a Avocatului Poporului realizate în urma vizitei Penitenciarul nr. 5 Cahul din anii 2015-2017 și 2019-2020, s-a stabilit că, cele mai importante probleme în penitenciare şi centrele de detenție preventive au fost supraaglomerarea, lipsa de îngrijire medicală, iluminatul necorespunzător, slabă aerisire, mese insuficiente, condiții sanitare şi de igienă precare, efectuarea băilor doar o dată pe săptămână, lipsa spațiilor de uscare a rufelor, lipsa spațiilor amenajate pentru fumători.

Și, cu reiese și din raportul întocmit de Ombudsman în rezultatul vizitei la Penitenciarul nr. 5 Cahul, condițiile materiale de detenție în această instituție penitenciară, nu corespund standardelor naționale şi internaționale de detenție. Iar, această instituție penitenciară nu a prezentat contraargumente în acest sens, limitându-se doar la indicarea faptului că, în rapoartele avocatului poporului sunt prezentate concluzii pripite și generale referitoare la condițiile de detenție, precum și faptul că, aceste rapoarte nu ar prezenta situația din prezent din instituțiile penitenciare. Invocându-se că, mereu se întreprind măsuri pentru crearea condițiilor bune în instituția penitenciară, dar, din probele prezentate de Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul, nu rezultă că, ar fi fost schimbată situația și că, condițiile de detenție ar fi în conformitate cu prevederile art. 3 CEDO, în prezent.

Astfel, la examinarea cauzei corect instanța de fond a stabilit că, dificultățile cu care s-a confruntat Chelea Veaceslav pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 5 Cahul, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în aceste instituții penitenciare.

Este de notat că, potrivit art. 473[2] Cod de procedură penală *„(1) plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul ori, după caz, din care a fost eliberat. (2) Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi, copiile plîngerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea. (2[1]) În cazul în care plângerea depusă nu corespunde cerinţelor prevăzute la alin.(2), judecătorul de instrucţie stabileşte condamnatului un termen rezonabil, dar nu mai mare de 30 de zile, pentru înlăturarea neajunsurilor. (2[2]) Dacă condamnatul îndeplineşte în termen toate cerinţele din încheierea judecătorului de instrucţie, plângerea se consideră depusă la data prezentării iniţiale. În caz contrar, plângerea se declară inadmisibilă. (2[3]) Verificarea condiţiilor de admisibilitate se efectuează de judecătorul de instrucţie din oficiu. Plângerea se declară inadmisibilă şi în următoarele cazuri: a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la soluţionarea chestiunii privind despăgubirea condamnatului pentru detenţia în condiţii contrare art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale pentru aceleaşi perioade; b) există o hotărâre a Curţii Europene a Drepturilor Omului cu privire la soluţionarea chestiunii privind despăgubirea condamnatului pentru detenţia în condiţii contrare art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale pentru aceleaşi perioade; c) plângerea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la alin.(5); d) plângerea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens; e) la aceeaşi sau la altă instanţă de judecată se examinează plângerea condamnatului care are ca obiect aceleaşi perioade de detenţie. În acest caz, inadmisibilitatea se declară de instanţa sesizată ultima. (2[4]) Încheierea privind declararea plângerii inadmisibile poate fi atacată cu recurs de către părţi în*

termen de 10 zile de la data la care au luat cunoştinţă de aceasta. (2⁵) Declararea plângerii inadmisibile în baza temeiurilor prevăzute la alin.(2³) lit.a)–c) exclude posibilitatea depunerii repetate a plângerii cu acelaşi obiect. (3) Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. (4) În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească. (5) Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie".

Totodată, nu se poate trece cu vederea faptul că, conform raportului depus de Penitenciarul nr. 5 Cahul se desprinde că, lui Chelea Veaceslav i s-a acordat un spațiu mai mic de 4 m^2. Or, se indică suprafața celulelor în care a fost deținută persoana, dar nu a fost indicat numărul de condamnați, care s-au deținut în realitate în celule. Iar, Chelea Veaceslav a invocat că, s-a deținut cu mai multe persoane în celule, în condiții de supraaglomerare, iar reprezentantul instituției penitenciare nu a combătut prin nimic invocările petentului. Menționându-se doar faptul că, în cadrul Penitenciarului nr. 5 Cahul, lui Chelea Veaceslav i-a fost acordat spațiul necesar conform legislației execuționale. Limitându-se recurentul la invocarea faptului că, Chelea Veaceslav s-a deținut mereu în condiții bune, dar nu a prezentat careva probe, ce ar demonstra temeinicia argumentelor date.

Colegiul judiciar, însă notează că, din raportul prezentat de instituția penitenciară se vede doar suprafața celulei și numărul de persoane necesar de a fi admise, dar nu este indicat numărul concret de persoane care se deținеau în acele celule, cu atât mai mult că, paturile plasate în celule sunt duble (f.d.12).

În asemenea circumstanțe, referitor la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 5 Cahul, prima instanță just a reținut că, este unanim cunoscut că în această instituție penitenciară sunt sistematic încălcate drepturile omului, iar în raportul depus de Penitenciarul nr. 5 Cahul nu se menționează concret câte persoane au fost deținute în celulă, starea acestor încăperi, ci se prezintă niște date generale, care nu combat argumentele petentului, inclusiv cele privind deținerea sa în condiții de supraaglomerare.

Deci, la caz, instanța de fond corect a menționat că întru constatarea încălcărilor art. 3 CEDO, nu pot fi luate în vedere numai criterii generale, precum suprafața, la care face referire Chelea Veaceslav, condițiile sanitare, la fel sistemul de canalizare, cantitatea și calitatea hranei, permisul la serviciile medicale, permisul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența de lenjerie, care deseori în sistemul penitenciar al RM, nu ajunge nivelul minim stabilit.

Într-adevăr, conform materialelor cauzei rezultă că în perioada de detenție, Chelea Veaceslav a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO, inclusiv de supraaglomerare în Penitenciarul nr. 5 Cahul, iar de această instituție penitenciară nu au fost prezentate contraargumente la cele stabilite în rapoartele Avocatul Poporului, și la care a făcut referire și partea apărării. Astfel, punând accent pe cele relatate, cât și pe prevederile legislației în vigoare, corect prima instanță a admis plângerea depusă, just fiind constatat faptul că, dificultățile cu care s-a confruntat petentul pe parcursul detenției sale au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul asupra căruia sunt îndreptate pretențiile lui Chelea Veaceslav.

Iar, în conformitate cu art. 473^3 Cod de procedură penală *”(1) plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se examinează de către judecătorul de instrucţie, cu participarea condamnatului sau a prevenitului şi, după caz, a avocatului acestuia şi a reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare. (2) Sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare. (3) Pentru examinarea plângerii, reprezentantul administraţiei instituţiei penitenciare prezintă instanţei de judecată în scris, în termen de 30 zile, un raport în care răspunde la toate pretenţiile invocate de condamnat în plângere, cu menţionarea măsurilor întreprinse pentru înlăturarea condiţiilor de detenţie contestate, dacă asemenea măsuri au fost întreprinse. Copia raportului şi a materialelor anexate la acesta se înmânează condamnatului care a depus plângerea de către reprezentantul administraţiei instituţiei penitenciare. (4) Termenul maxim de examinare a plângerii referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului este de 3 luni. În termenul maxim de 3 luni nu se include termenul acordat condamnatului pentru detalierea pretenţiilor”*.

Potrivit prevederilor art. 225 alin. (4) Cod de executare *„norma de spațiu locativ stabilit pentru un condamnat nu poate fi mai mică de 4 m^2”*.

Astfel, colegiul judiciar consideră că, corect prima instanță a stabilit ca fiind vădit încălcate drepturile lui Chelea Veacelav, din motivul supraaglomerării celulelor în Penitenciarul nr. 5 Cahul așa cum, din raportul prezentat se desprinde că, condamnatul a fost deținut în celula nr. 38, în total în celula dată aflându-se patru persoane, argument care nu a fost combătut de instituția penitenciară.

Cu atât mai mult că, paturile în această celulă erau duble și suprafața acesteia este de 13,6 m^2, numărul maxim admis de condamnați fiind indicat că era trei, dar nu au fost prezentate date câte persoane real au fost deținute în această celulă.

Deci, corect instanța de fond la examinarea cauzei a stabilit faptul că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în această instituție penitenciară, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul asupra cărora sunt îndreptate pretențiile petentului. Așa cum, la caz, instanța de fond întemeiat a constatat deținerea lui Chelea Veaceslav în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 5 Cahul, în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 5 Cahul, pentru perioada 25.05.2022-15.05.2024 pentru 722 zile. Fiind dispusă corect reducerea pedepsei neexecutate a lui Chelea Veaceslav în baza încheierii din 24 mai 2022 pentru condiții precare de detenție în calitate de prevenit, calculând 02 zile de închisoare pentru 01 zi de arest preventiv, ceea ce constituie 346 zile. La fel, a fost dispusă întemeiat reducerea pedepsei neexecutate a lui Chelea Veaceslav pentru condiții precare de detenție în calitate de condamnat în baza încheierii din 24.05.2022 și în baza încheierii actuale, calculând 02 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, ceea ce constituie prin rotunjire 241 zile, iar în total termenul pedepsei stabilite lui Chelea Veaceslav, a fost redus cu 587 zile.

Or, potrivit art. 473^4 Cod de procedură penală *„(1) la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. (2) La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul a fost deţinut în condiţiile contestate. (3) În urma constatării faptului că condamnatul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen*

concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. (4) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. (5) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. (5[1]) În cazul constatării faptului că condamnatul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, instanţa de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare. (6) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), persoanele condamnate la detenţie pe viaţă nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acţiune civilă. (7) Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. (8) Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în cadrul executării pedepsei, instanţa de judecată dispune respingerea plîngerii. (9) Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 15 zile de la data pronunţării, prin intermediul instanţei de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanţei de judecată se execută în condiţiile prevăzute de Codul de executare. (10) Pedeapsa redusă în condiţiile alin.(4) constituie pedeapsă efectiv executată”.

Conform art. 61 alin. (2) Cod penal *„pedeapsa are drept scop restabilirea echităţii sociale, corectarea şi resocializarea condamnatului, precum şi prevenirea săvârşirii de noi infracţiuni atât din partea condamnaţilor, cât şi a*

altor persoane. Executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate”. Iar, art. 167[1] Cod de executare stipulează că, *„se interzice supunerea oricărei persoane aflate în executarea unei pedepse la tortură, tratament cu cruzime, inuman sau degradant ori la alte rele tratamente”*.

Iar, la depunerea plângerii Chelea Veaceslav a invocat că a fost deținut în condiții inumane în penitenciarul menționat, care în opinia ultimului constituie condiții de detenție contrare art. 3 din CEDO.

Astfel, instanța de recurs consideră că instanța de fond a determinat toate circumstanțele care au importantă pentru soluționarea justă a cauzei, a apreciat probele prezentate de părți multi - aspectual, complet, în ansamblul lor, corect a aplicat normele de drept material și întemeiat a ajuns la concluzia de a admite plângerea depusă Chelea Veaceslav.

Colegiul judiciar observă că, în motivarea soluției adoptate, instanța de fond a luat în considerație nu doar raportul privind rezultatul vizitei preventive efectuate de colaboratorii instituției Avocatului Poporului în Penitenciarul nr. 5 Cahul, potrivit căruia au fost stabilite multiple încălcări ale drepturilor omului, fiind făcute o serie de recomandări privind situația existentă în penitenciar și redresarea ei. Dar, a pus accent și pe materialele cauzei, inclusiv pe raportul prezentat de instituția penitenciară, analizând probele existente în raport cu cele stabilite în urma vizitelor realizate la penitenciarele indicate supra.

Din considerentele expuse, colegiul judiciar ajunge la concluzia că prima instanță corect a ajuns la concluzia despre necesitatea admiterii plângerii depuse de Chelea Veaceslav, întemeiat fiind constatată deținerea în condiții contrare art. 3 CEDO. Or, la caz, argumentele lui Chelea Veaceslav în ceea ce privește deținerea sa în condiții de detenție contrare art. 3 CEDO nu au fost combătute de către instituția penitenciară așa cum cer prevederile art. 473[3] alin. (2) Cod de procedură penală. Iar, aprecierea condițiilor de detenție prin prisma art. 3 CEDO, urmează a fi evaluată inclusiv sub aspectul pătrunderii aerului și luminii naturale în celulă, starea igienică-sanitară a celulei, accesul liber la apă, acordarea corespunzătoare a hranei și asistenței medicale, posibilitatea petentului să frecventeze diverse cercuri, să folosească biblioteca, timpul său în afara celulei în cazul în care suprafața celulei este mai mică de 4 m^2, per deținut.

Este de menționat că, potrivit recursului declarat, Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul nu este de acord cu admiterea plângerii condamnatului, dar nu a depus cererea de recurs motivată întru stabilirea argumentelor referitoare la dezacordul cu încheierea contestată.

Ținând cont de cele relatate în ansamblu, întemeiat prima instanță a conchis că, dificultățile cu care s-a confruntat Chelea Veaceslav pe parcursul

detenției sale au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul asupra cărora sunt îndreptate pretențiile lui Chelea Veaceslav.

În circumstanțele menționate, colegiul judiciar consideră că, în speță nu au fost constatate careva temeiuri de a casa încheierea adoptată de către prima instanță, fapt ce determină respingerea recursului ca nefondat, cu menținerea încheierii contestate ca fiind legală și întemeiată. Cu atât mai mult că, Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul nici nu a depus cererea de recurs motivată întru stabilirea argumentelor referitoare la dezacordul cu încheierea contestată.

Călăuzindu-se de prevederile art. 447-448, art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) și alin. (2) Cod de procedură penală, colegiul judiciar

D E C I D E :

Se respinge ca nefondat recursul ordinar declarat de către Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul.

Se menține încheierea Judecătoriei Cahul, sediul central 15 mai 2024, pronunțată în cauza la plângerea depusă de Chelea Veaceslav împotriva Administrației Penitenciarului nr. 5 Cahul referitor la condițiile precare de detenție, care afectează grav drepturile sale.

Decizia este irevocabilă de la pronunțare.

Președintele ședinței, judecătorul Movilă Vitalie

Judecătorii Pilipenco Serghei

Dvurecenschii Evghenii